

Warszawa, 23-01-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.561.20.2022.PKR

Pan

Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Skarżący, wskazując na problemy wynikające z brzmienia art. 79a pkt 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184 ze zm.) oraz art. 37¹ pkt 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166). **Skarżący wskazuje, że przepisy te umożliwiają aplikantce odroczenie aplikacji, jeśli w ciągu ostatniego roku urodziła dziecko. Przepisy te mają zapewnić matce spokojny czas w celu sprawowania opieki nad nowonarodzonym dzieckiem. Zdaniem Skarżącego brzmienie tych przepisów dyskryminuje jednak ojców, którzy również mogą opiekować się takim dzieckiem.**

Przepis art. 79a pkt 3 ustawy - Prawo o adwokaturze stanowi, że *okręgowa rada adwokacka może, w drodze uchwały, na wniosek aplikanta adwokackiego złożony przed upływem roku od daty zakończenia aplikacji adwokackiej i na podstawie przedstawionych dokumentów, wydłużyć okres, o którym mowa w art. 79 ust. 1 pkt 4, o rok w przypadku wystąpienia następujących okoliczności uniemożliwiających przystąpienie do egzaminu adwokackiego w najbliższym terminie po zakończeniu aplikacji adwokackiej: urodzenia przez tę aplikantkę dziecka w ostatnim roku aplikacji adwokackiej lub w okresie od jej*

zakończenia do dnia zakończenia egzaminu adwokackiego albo gdy termin porodu został ustalony na dzień przypadający nie później niż 3 miesiące od dnia zakończenia egzaminu adwokackiego. Zgodnie natomiast z art. 37¹ pkt 3 ustawy o radcach prawnych: rada okręgowej izby radców prawnych może, w drodze uchwały, na wniosek aplikanta radcowskiego złożony przed upływem roku od daty zakończenia aplikacji radcowskiej i na podstawie przedstawionych dokumentów, wydłużyć okres, o którym mowa w art. 37 ust. 1 pkt 4, o rok w przypadku wystąpienia następujących okoliczności uniemożliwiających przystąpienie do egzaminu radcowskiego w najbliższym terminie po zakończeniu aplikacji radcowskiej: urodzenia przez tę aplikantkę dziecka w ostatnim roku aplikacji radcowskiej lub w okresie od jej zakończenia do dnia zakończenia egzaminu radcowskiego albo gdy termin porodu został ustalony na dzień przypadający nie później niż 3 miesiące od dnia zakończenia egzaminu radcowskiego.

Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie przypomnieć, że stosownie do art. 18 Konstytucji RP macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Macierzyństwo oznacza szczególną więź matki i dziecka, wynikającą przede wszystkim z biologicznych uwarunkowań organizmu kobiety. Obejmuje ono również okres ciąży. Trwa więc zarówno przed, jak i po urodzeniu dziecka. Rodzicielstwo, jako określenie konstytucyjne, zostało wprowadzone do art. 18 Konstytucji RP przede wszystkim dlatego, by nie nastąpiło konstytucyjne pominięcie roli ojca. **Rodzicielstwo odnosi się więc zarówno do matki, jak i do ojca**¹.

Rozwiązanie to rozwija i uzupełnia w szczególny sposób inne normy konstytucyjne dotyczące równego traktowania (art. 32 Konstytucji RP oraz art. 33 Konstytucji RP, który stanowi, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym).

W uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych wskazano, że: *Komisja uznała, że urodzenie dziecka jako powód uzasadniający przedłużenie okresu w którym zostanie zachowany status aplikanta powinien dotyczyć tylko matki. Nie jest to sytuacja nadzwyczajna – szczególne rozwiązania adresowane tylko do tylko kobiet w ciąży i matek występują m. in. w przepisach określających ochronę stosunku pracy kobiet w ciąży, zakaz zatrudniania kobiet w ciąży w godzinach nocnych i nadliczbowych, prawo do bezpłatnego korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej w przypadku braku ubezpieczenia (do 6 tygodni po urodzeniu dziecka)*

¹ P. Tuleja (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. II.

prawo do urlopu wychowawczego z ograniczonymi możliwościami przekazania tego prawa ojcu dziecka².

Zdaniem RPO, ustawodawca niesłusznie pominął w przepisach Prawa o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych prawa ojca. Mężczyzna powinien mieć również możliwość wydłużenia terminu przystąpienia do egzaminu z uwagi na urodzenie dziecka lub planowany poród matki jego dziecka, gdyż **ma równe obowiązki rodzicielskie wobec niego**. W tym szczególnym czasie powinien również wspierać swoją partnerkę.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o odniesienie się do powyższych uwag oraz o rozważenie podjęcia odpowiednich działań legislacyjnych. Proszę o poinformowanie Rzecznika o zajęтым stanowisku w tej sprawie.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Włodzimierz Chróścik

Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych

ePUAP

Pan Przemysław Rosati

Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej

ePUAP

² Druk nr 3207, Sejm RP VIII kadencji.